

החוק לצמצום השימוש במזומן

5.6.2023 – כנס רואי חשבון 40 - אילת

עו"ד ורו"ח סיימון יניב

03-6245544 ,052-3701370

simon@yaniv-tax.co.il

מקור החוק לצמצום השימוש במזומן

מקור החוק הינו בהמלצות וועדת לוקר שקמה על פי החלטת הממשלה ביום 17.9.2013 שבא במטרה לקבוע:

- מתווה פעולה ודרכים לצמצום השימוש במזומן כאמצעי תשלום בישראל, במטרה לצמצם את תופעת הפשיעה והלבנת הון.
- לעודד שימוש באמצעי תשלום מתקדמים ויעילים.

ביום 17.7.2014 הוועדה מסרה את המלצותיה שאושרו על ידי הממשלה
וביום 18.3.2018 פורסם החוק ברשומות שנכנס לתוקף ב-1.1.2019.

מטרות החוק צמצום השימוש במזומן

➤ העמקת גביית המס;

➤ צמצום היתרון התחרותי של מעלימי המס;

➤ הפחתת התופעות של פשיעה חמורה והלבנת הון;

➤ מעבר לאמצעי תשלום דיגיטאליים.

סעיפי החוק

- סעיף 1: הגדרות
- סעיפים 2-3: המגבלות בתשלומים ותקבולים במזומן
- סעיפים 4-5: המגבלות בשימוש בשקים
- סעיפים 6-19: עיצום כספי על עוסק
- סעיף 20: קנסות על מי שאינו עוסק
- סעיף 21: קנסות על רו"ח ועו"ד
- סעיף 22: מאסר על מרמה - מאסר
- סעיפים 23-27: סמכויות פיקוח ואכיפה
- סעיף 29: תיעוד
- סעיף 30: דיווח על מקורות מימון ברכישת מקרקעין
- סעיפים 39-42: תחולה

הפעולות שהוגבלו בחוק

הפעולות שבגינן יוגבל השימוש במזומן בעסקה הינם:

➤ מכירת נכס;

➤ מתן שרות;

➤ תשלום שכר עבודה;

➤ הלוואות ומתנות.

הגדרות עיקריות

➤ **"מזומן"** – שטרות ומטבעות שהם הילך חוקי בישראל (פיאט) לרבות מט"ח.
(חסרים המחאות נוסעים והמחאות בנקאיות).

➤ **"נכס"** – מטלטלין, מקרקעין כהגדרתם בחוק מע"מ, לרבות נכסים בלתי מוחשיים.

➤ **"עוסק"** – מי שמוכר נכס או נותן שירות במהלך עסקיו, לרבות מלכ"ר.

➤ **"עסקה"** – מכירה או קניה של נכס או מתן שירות או קבלתו.

קביעת "מחיר העסקה"

➤ **"מחיר עסקה"** - סך התמורה המוסכמת בין הצדדים לרבות מיסים (מע"מ מס קניה ובלו) והוצאות נלוות, גם אם הסכום שולם בשווי כסף ולא משנה אם חלק מהתמורה שולם שלא במזומן;

➤ **במכירת כמה נכסים שלא בעת ובעונה אחת**: יש להתחשב במחיר של כל נכס בנפרד;

➤ **בעסקה מתמשכת לקבלת שירות**: יראו כל תשלום לשירות תקופתי כמחיר העסקה.

קביעת "מחיר העסקה"

➤ בעסקה שיש מספר רוכשים/מוכרים: "מחיר העסקה" לא תפוצל ביניהם.

➤ **בהשכרה:** שהתמורה משולמת מעת לעת ולא בשעורין יראו כל תשלום כחלק ממחיר העסקה.

➤ בעסקה שנושאה **מזומן:** לרבות הפקדה, משיכה, העברה או המרה של מזומן, לא יראו את המזומן כחלק ממחיר עסקה.

קביעת "מחיר העסקה"

➤ במכירת נכס בתשלומים – כאשר התמורה משולמת בתשלומים, יראו את מחיר העסקה כמחיר הכולל של כל התשלומים.

➤ במתן שירות - כל תשלום תקופתי בעד אותה תקופה למתן שירות יחשב לעסקה נפרדת.

דוגמאות לעסקה מתמשכת לקבלת שירות:

מנוי למועדון כושר; שירות משפטי/הנהח"ש בריטיינר; שירותי ניקיון; תחזוקה ותיקונים על בסיס מנוי שירות בתקופת אחריות תקופתית.

”תשלום במזומן”

סכום המשולם או הניתן במזומן, למעט סכום הנמוך
מבין אלה:

1. סכום בשיעור של 10% ממחיר העסקה, מסכום המתנה, התרומה, או ההלוואה.

2. סכום של 6,000 ₪ או 15,000 ₪, לפי העניין.

<https://www.youtube.com/watch?v=pGCxXGVjpOA>

טבלה מרכזת למגבלת התשלומים או תקבולים במזומן (סעי' 2 לחוק)

תקרת תקבול בעד מתן "שירות עסקי" (לפי סעי' 8 לחוק איסור הלבנת הון)	תקרת תשלום/תקבול משכורת/תרומה/ הלוואה/מתנה	תקרת תשלום בעד עסקה	תקרת תקבול בעד עסקה	
	6,000	6,000	6,000 40,000 - מתייר	עוסק
	6,000 - לעוסק 15,000 - מתנה (חריג- לקרוב משפחה למעט שכ"ע)	6,000 - לעוסק 15,000 - לאדם 50,000 בעסקה למכירת כלי רכב או 10% ממחיר העסקה לפי הנמוך	15,000	אדם פרטי
6,000 - מעוסק או 15,000 - מאדם				עו"ד/ רו"ח
	6,000 - משכורת תרומה/הלוואה/ 15,000 מתנה (חריג - לקרוב משפחה)	40,000 - לעוסק		תייר

הגבלות על רו"ח ועו"ד

"שירות עסקי" כולל את כל השירותים המתייחסים לפעולות הבאות:

1. קניה, מכירה או חכירה לדורות של נכסי דלא נידי.
2. קניה או מכירה של עסק.
3. ניהול נכסי הלקוח, ובכלל זה ניהול כספים, נירות ערך ונכסי דלא נידי.
4. קבלה, החזקה או העברה של כספים לצורך הקמה או ניהול של תאגיד.
5. הקמה או ניהול של תאגיד, עסק או נאמנות לאחר.

דגשים וסוגיות ביישום החוק

- חובת תיעוד אמצעי התשלום – להימנע מסנקציות
- פריסה לתשלומים לא מקטינה את סכום העסקה.
- בעסקה מתמשכת/שכירות יש לשקול לצמצם את תקופת השירות/תשלום.
- הוצאות נלוות לעסקה, גם אם משולמות ישירות לצד ג', עלולות להוות חלק ממחיר העסקה – כך למשל: הובלה והרכבה שמשולמת למוביל רהיט שביחד עם מחיר הרהיט עוברת את התקרה – תחול המגבלה שבחוק.

דוגמאות ליישום החוק

➤ אדם פרטי רכש מכונית חדשה בסך של 300,000 ₪, סכום "תשלום במזומן" כמקדמה שניתן לשלם במזומן, יהיה 6,000 ₪, הנמוך מ- 10% ממחיר המכונית (30,000 ש"ח).

<https://www.misim.gov.il/gmsimmzmn/StartPage.aspx#/mzuman/home>

➤ עוסק שמקבל בעד עסקה סך של 6,000 ₪ (כולל מע"מ) יהא רשאי לקבל את כל הסכום במזומן!

➤ עוסק שמקבל בעד עסקה 6,001 (כולל מע"מ) יהיה ראשי לקבל 10% ממחיר העסקה במזומן 610 ₪, סכום הנמוך מ- 10% ₪.

דוגמאות ליישום החוק

במרפאת שניים קבעו ללקוח תוכנית טיפול הכוללת מספר טיפולים שכוללים בתוכם תשלום במזומן למעבדה עבור שתלים בסך של 15,000 ₪ וסך העסקה נקבעה על סך של 30,000 ₪ כשהיתרה שולמה בכרטיס אשראי.

<https://www.misim.gov.il/gmsimmzmn/StartPage.aspx#/mzuman/home>

במקרה כזה העיצום יחול על העודף שמעבר לסכום המותר לתקבול במזומן – קרי העיצום יחושב על 12,000 ₪ (15,000-3,000) בשיעור של 15% (מתחת ל-25 אל"פ ₪).

כלומר העיצום יחושב מהסכום ששולם במזומן ולא ממחיר העסקה הכולל.

תשלומים שלא נכללים במסגרת הוראות החוק? (סעי' 3 לחוק)

המגבלות כאמור, על תשלומים במזומן, לא חלים על :

1. על תשלומים במזומן בין קרובי משפחה, למעט תשלומי שכר עבודה.

"קרוב משפחה" - בן זוג, הורה, הורה הורה, בן/ת, אח/ות, וילדיהם, נכד/ה ובני זוג של כל אחד מאלה וכן כל אדם הסמוך על שולחנו.

2. על רשות מרשויות מדינה ששר האוצר יקבע בצו.

מגבלת התשלומים בשיק לעוסק (סעי' 4 לחוק)

➤ עוסק לא ייתן ולא יקבל, תשלום בשיק בכל סכום, בעבור עסקה; כשכר עבודה; כתרומה, או כמתנה בלי ששם מקבל התשלום בשיק נקוב בשיק כנפרע, או כנסב לפי הענין.

➤ אדם פרטי לא ייתן שיק לעוסק בכל סכום, בעבור עסקה, משכורת, תרומה, הלוואה, מתנה, בלי ששם העוסק נקוב בשיק כנפרע, או כנסב, לפי הענין.

➤ אדם פרטי לא יקבל ולא יתן לאדם אחר תשלום בשיק שעולה על סך של 5,000 ₪ בעבור עסקה, משכורת, תרומה הלוואה או מתנה, בלי ששמו נקוב בשיק הנפרע או כנסב, לפי הענין.

מגבלת התשלומים ע"י אדם בשיק (סעי' 4 לחוק)

➤ אדם שאינו עוסק לא ייתן לאדם אחר שאינו עוסק תשלום בשיק שעולה ע"ס 5,000 ₪, בעבור עסקה, שכ"ע תרומה, הלוואה, או כמתנה, בלי ששם המקבל התשלום בשיק נקוב בו כנפרע או כנסב, לפי הענין.

➤ לא יסב אדם שיק ולא יקבל נסב שיק מוסב, בלי ששמו ומספר זהותו של המסב נקובים בשיק*.

הוראה זו לא חלה על הבנקים, כולל בנק הדאר, ולא על בעלי רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי המקבלים שיק לשם פירעונו כמקבלי התשלום וכן על מוסר השיק)

מגבלת ביצוע הפעולות בשיקים ע"י בנקים (סעי' 4 לחוק)

החל מ- 1.7.2019 תאגיד בנקאי, בנק דאר או בעלי רישיון למתן שירותי אשראי **לא יפרעו שיק** שמתקיימות לגביו אחת או יותר מהמצבים המנויים להלן:

➤ שם של הנפרעלא נקוב בשיק ;

➤ אם השיק הינו שיק מוסב והסכום הנקוב בו עולה על 10,000 ₪ ומתקיים בו אחד מאלה;

▪ לא נקובים בשיק שמותיהם של המסב והנסב ומספר הזהות של המסב ;

▪ אם השיק הוסב יותר מפעם אחת, למעט מקרים המפורטים בתוספת השניה לחוק ;

✓ היסב שקבע שר האוצר בתנאים שקבע ובהסכמת הגורמים המפורטים בתוספת ;

✓ אם לאחר ההיסב הראשון השיק הועבר לתאגיד בנקאי, בנק הדאר או לבעל רישיון למתן שירותי אשראי.

✓ אם ההיסב השני הוא לגוף פיננסי מפוקח.

✓ אם לאחר ההיסב כאמור לגוף פיננסי הוסב פעם אחת לגוף פיננסי .

חובת דיווח על רוכש זכויות במקרקעין (סעי' 30)

במסגרת הדיווח של רוכש מקרקעין לפי סעיף 73 לחוק מיסוי מקרקעין, יש לסמן את אחת משתי החלופות שלהלן והכל בגיבוי של אסמכתאות לאופן ביצוע התשלום:

➤ פרטי אמצעי התשלום שישולמו למוכר;

➤ פרטי אמצעי התשלום אינם ידועים במועד הגשת הדיווח.

במקרה של חלופה השנייה, ימלא הרוכש בהצהרתו את התאריך הצפוי למסירת המקרקעין. הרוכש יהיה חייב להשלים את המידע עד 6 חודשים ממועד מסירת החזקה במקרקעין.

<https://secapp.taxes.gov.il/logon/LogonPoint/tmindex.html>

הוראות מעבר לגבי תושבי עזה, יהודה ושומרון (סע' 43-42)

➤ במסגרת פרק התחולה של החוק, נקבע כי ההוראות שבחוק ידחו בשלוש שנים ולמעשה נדחו עד ליום 15.2.2023.

➤ הצו להארכת תוקף הוראת השעה עד ל-15.8.2023 טרם נחתם ועל כן יש חובת דיווח בביצוע תשלומים במזומן לתושבי יהודה ושומרון ועזה.

➤ בכל מקרה קיימת חובת דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון עד ל-15 לחודש העוקב על עסקאות עם תושבי השטחים שמעל ל-50,000 ₪.

הוראות מעבר לגמ"ח (סעי' 41)

במסגרת פרק התחולה של החוק, נקבע כי ההוראות שבחוק ידחו בשנתיים והחולו למעשה מ-30.7.2022, או עד שיחוקקו חוק שמסדיר את הפעילות של מי שעוסק במתן הלוואות שאינן נושאות ריבית (גמ"ח), לפי המוקדם.

הדחיה כאמור תחול לגבי גמ"ח שנותן או מקבל תרומה, הלוואה או מתנה.

עסקאות שלפני יום התחולה (סעי' 39)

בנוסף לסייגים לגבי התחולה שפורטו לעיל, הוראות החוק לא יחולו לגבי:

➤ הסכמי הלוואה שנחתמו לפני 1.1.2019;

➤ עסקאות שנכרתו לפני ה-1.1.2019, למעט
עסקאות מתמשכות לקבלת שירות או מכר
של זכויות שכירות.

עיצום כספי (סעי' 6 (ג))

שיעור העיצום על המפר שמקבל את התשלום במזומן,
מהתשלום בשיק או מהשיק המוסב יהיה:

(1) תשלום עד 25,000 ₪ - 15% ;

(2) תשלום מעל 25,000 ₪ ועד 50,000 ₪ - 20% ;

(3) תשלום מעל 50,000 ₪ - 30% .

עיצום כספי (סעי' 6 (ג))

➤ קיימת זכות להשמיע את הטענות לפני הטלת העיצום בפני המנהל בתוך 45 ימים מהמועד שבו נמסרה לו ההודעה מהמנהל לעניין הכוונה להטיל את העיצום הכספי (המנהל יכול להאריך ב-45 ימים נוספים) (סעי' 8).

➤ ניתן לערער על החלטת המנהל לביהמ"ש השלום תוך 30 יום מהחלטתו (סעי' 17).

קנסות (סעי' 20-21)

על אדם פרטי שאינו עוסק או תייר, ועל רו"ח ועו"ד שהפרו את הוראות הקבועות ביחס למתן שירות עסקי ללקוח, שהפרו את ההוראות הקבועות בסעיפים 2 ו-4 לחוק יוטל קנס לפי הסכומים שנקבעו בסעיף 6(ג) לחוק (מדרגות 15%-30%), ולא יותר מפי 20 מסכום הקנס שנקבע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

סנקציות-הפרה חוזרת (סעי' 10)

ב"הפרה חוזרת" בגין אותה הוראה יתווספו לאותם סכומים שנקבעו לגבי אותה הפרה ברגיל אצל המקבל, סכום השווה לאותו עיצום – דהיינו **יוטל עיצום כפול מסכום העיצום הראשוני**.

כך למשל: אם עוסק הפר פעם שניה בסכום הפרה של מעל 50,000 ₪ - העיצום יהיה בשיעור של 60% (30%+30%). בנוסף ניתן להטיל קנס על המשלם בשיעור של 30% **כך שסך העיצום/קנס יגיע ל-90% מסכום ההפרה שחושב**.

"הפרה חוזרת" – הפרה חוזרת שנעשתה תוך שנתיים מההפרה הראשונה שבשלה הוטל על המפר עיצום כספי בשל

אותה הפרה.

עונשין (סעי' 22)

העושה מעשה מרמה, לרבות אחת מהמעשים המנויים להלן, במטרה להתחמק מאחד האיסורים בשימוש במזומן, דינו

מאסר 3 שנים.

- פיצול עסקה;
- פיצול שכר עבודה;
- פיצול תרומה;
- פיצול הלוואה או מתנה;
- רישום פרטים כוזבים במסמך.

סמכויות פיקוח ואכיפה

לצורך ביצוע הוראות חוק זה ימנה מנהל רשות המסים מפקחים אשר יהיו להם סמכויות פיקוח ואכיפה לדרוש כל ידיעה לתפוס מסמכים או חפצים, ולקבל פרטים ולחקור, לעכב חשוד בביצוע עבירה לפי חוק זה ולהיכנס למקום שהכניסה דרושה לו למילוי תפקידו, לרבות לכלי רכב ולמעט למקום מגורים, שאז יידרש המפקח לצו מבית משפט, הכל כמפורט בסעי' 25 ו-26 לחוק.

תודה על ההקשבה!

- המידע המוצג כאן הינו בעל אופי כללי ואינו מיועד
- כל הזכויות שמורות
 - על פי שאני משתדל לספק מידע מדויק וזמין, אין באפשרותי להבטיח את עדכניות המידע לאחר היום בו הוא מתקבל וכן כי המידע ימשיך להיות מדויק גם בעתיד. אין לפעול על פי המידע הנ"ל ללא יעוץ מקצועי ולאחר בדיקה מקיפה של המקרה הספציפי.

עו"ד, (רו"ח) סיימון יניב

משרד עורכי דין

simon@yaniv-tax.co.il

052-3701370

03-6245544